

Lukas 18:9-14

Tijdens de bidstonden voor mijn vakantie heb ik stilgestaan bij verschillende gelijkenissen uit het Lukas Evangelie. Ook vandaag wil ik graag weer een gelijkenis behandelen.

De gelijkenis die we net gelezen hebben zal ongetwijfeld een enorme schok teweeg gebracht hebben bij de luisteraars van Jezus.

Want Jezus' tijdgenoten hadden naar alle waarschijnlijkheid een ander plaatje bij deze twee groepen dan wij dat hebben. Want dat woord Farizeeër heeft onder ons, die opgegroeid zijn met de bijbel, een beetje een negatieve klank. We denken bij een Farizeeër meteen aan een 'muggenzifter' of een 'huichelaar'. Maar de Farizeeën stonden over het algemeen bij het volk bekend als deskundigen als het gaat over de uitleg van de Thora, het woord van God. De standpunten die de Farizeeën innamen groeiden vanzelf uit tot de publieke opinie. De Farizeeën zou je bijbelgetrouw kunnen noemen. Zij hielden het hele Oude Testament als gezaghebbend. Daarnaast hadden zij hun mondelinge traditie, die aangaf hoe je de Thora moest interpreteren. De Farizeeën probeerden strikt volgens de Thora en deze overleveringen te leven. De bedoeling achter dit nauwgezet leven was niet zo zeer een overdreven wetticisme, maar een verlangen om heilig te leven. Zij geloofden dat deze heiliging de weg zou banen voor de Messias, die een einde zou maken aan de onderdrukking van Gods volk.

Een tollenaar daarentegen werkte voor de Romeinse bezetter. De Romeinen hieven in alle landen die ze bezet hielden zware belastingen om dat immens grote wereldrijk te financieren. De Joden hadden daar een ontzettende hekel aan. Want door belasting te betalen werkte je er aan mee deze wereldse overheid en een heidense godsdienst in stand te houden. Hij verrijkte zich ten koste van z'n eigen volk en dat maakte tollenaars gehaat. We zien in de bijbel ook vaak dat tollenaars in één adem genoemd worden met zondaars en het feit dat Jezus met hen omging leverde Hem veel kritiek op van de omstanders (Lk., 5, 15, 19).

In de gelijkenis die Jezus nu vertelt zijn dit de hoofdrolspelers. Een Farizeeër en een tollenaar.

Het was een alledaags plaatje wat Jezus hier schetst. Men kende de gewoonte op vaste tijden naar de tempel te gaan. Ook het feit dat de Farizeeër bleef staan was niet bijzonder. Dat had op zich nog niets te maken met hoogmoed of

aandachttrekkerij, het was de gebruikelijke gebedshouding. De Farizeeër dankte in zijn gebed God voor wie hij zelf was en voor wat hij had mogen doen. Voor calvinistische Nederlanders klinkt dit nogal hoogmoedig en zo wordt het ook vaak uitgelegd, maar we moeten niet vergeten dat het wel klopt wat hij zei. Hij leefde rechtvaardig, hij was geen echtbreker, hij vastte vaker en gaf meer weg dan hij verplicht was volgens de Joodse wet. En hij bedankte niet zichzelf maar hij dankte God hiervoor. Hij zag dit vrome leven ècht als een geschenk van God.

Voor de luisteraars in Jezus' publiek was wat tot nu toe gebeurde niet zo verrassend. En zelfs de gebeurtenissen rondom het gebed van de tollenaar leverde nog weinig spectaculairs op. Want ook dat gebed lag volledig in de lijn van de verwachtingen. Logisch dat die tollenaar op een afstandje bleef. Met zo'n strafblad kun je niet anders dan je bescheiden opstellen. En dat hij niet, zoals men in die tijd gewoon was, z'n handen ophief naar de hemel valt ook te begrijpen. De tollenaar sloeg zich op de borst. Een gebaar van rouw en spijt. En z'n gebed had ook niet veel om het lijf. Eén zinnetje maar: "o God, wees mij zondaar genadig!". Op zich was dit gebed ook nog wel wat de luisteraar verwachtte. Hij vraagt als zondaar terecht om Gods ontferming. De climax van deze gelijkenis zit duidelijk in het slot:

"Ik zeg jullie, de tollenaar ging naar huis als iemand die rechtvaardig is in de ogen van God, maar de Farizeeër niet."

Zelfs het feit dat de tollenaar gerechtvaardigd naar huis ging was voor de luisteraars nog wel voor te stellen. Nee, de rechtvaardigverklaring van de tollenaar is misschien wat onverwacht, maar niet ondenkbaar. Maar dat laatste....., dat die Farizeeër niet gerechtvaardigd werd, dat gaf een geweldige schok. Hoe was dat mogelijk? Hoe kon Jezus dat nu zeggen? Hoe kan zo'n tollenaar nu gerechtvaardigd worden op één enkel gebedje, één zinnetje maar, en die Farizeeër, met een geweldige staat van dienst, wordt niet rechtvaardig verklaard. Dit gaat in tegen alles wat men gelooft. Dit is de wereld op z'n kop!

Jezus geeft er meteen ook een verklaring bij. *"Want wie zichzelf verhoogt zal vernederd worden, maar wie zichzelf vernedert zal verhoogd worden"*.

Daar zat, wat de Farizeeën betreft, het probleem. De erkenning dat ze vergeving nodig hadden. Nog niet zo lang geleden had Johannes de Doper, de voorloper van de Here Jezus, het volk opgeroepen zich te bekeren omdat de Messias in aantocht was. Allerlei mensen gingen daar op in, ook tollenaars. Maar de Farizeeën weigerden

zich te bekeren onder de prediking van Johannes. En toen Jezus vlak daarna onder het volk verscheen met dezelfde oproep tot bekering weigerden zij opnieuw. Als ik u nu vraag in wie u zich het meest herkent, de tollenaar of de Farizeeër, wat zegt u dan?.... Om het maar bij mezelf te houden, ik vind die vraag nog best lastig. Zo op het eerste gezicht herken ik best veel in die Farizeeër. Hij neemt z'n bijbel serieus, gaat trouw naar de 'kerk', leeft vroom. Kortom, hij neemt z'n geloof uiterst serieus. En ik mag me sterk vergissen dat dit voor heel veel kerkmensen geldt. En het leven van die tollenaar zal waarschijnlijk heel wat minder overeenkomsten hebben met ons dagelijks bestaan. Ik hoop tenminste niet dat u bekend staat als bedrieger en oplichter. Dus uiterlijk zal ons dagelijks gedoetje meer weg hebben van die Farizeeër dan van die tollenaar. En de boodschap van de Here Jezus is vandaag ook niet dat we dat moeten veranderen. Jezus gaat een laag dieper. In hoeverre leeft bij ons het besef dat we met ons 'christenleventje' geen streepje voor hebben op een ander? Uw kerkgang, uw leven volgens Gods woord, uw naastenliefde redt u niet. Er is maar één weg tot behoud. De weg van verootmoediging. Op de knieën bij het kruis en toegeven dat je het zelf niet redt. Net als die tollenaar dat ene zinnetje zeggen: 'o God, wees mij zondaar genadig'. Daar ligt je redding. Accepteren dat Jezus' dood en opstanding de toegang tot Gods Koninkrijk bewerkt. Een andere manier is er niet. Een goedkopere manier is er ook niet. Het heeft God alles gekost. Hij gaf de hemel leeg om die toegang voor ons mogelijk te maken. Niet ons goede werk redt ons, maar Zijn goede werk redt ons. En daarmee is de boodschap van Jezus in de gelijkenis van vandaag niet dat het niet uitmaakt hoe je leeft, als je maar gelooft. Hoe je leeft maakt wel degelijk uit. Wie bij het kruis geweest is verandert. Is een ander mens geworden. Maar niet het veranderde leven redt ons. Jezus redt ons. En ons veranderde leven is een dankbare reactie op de redding die Hij geeft. De Farizeeër dacht van zichzelf dat hij rechtvaardig was. Wie zo denkt heeft geen verlosser nodig. De tollenaar wist het en wij mogen het weten:

Er is een Verlosser, Jezus Zoon van God.

Jezus mijn Verlosser, niemand is aan U gelijk!

AMEN